

Utlåtande 2017:48 RIV (Dnr 106-1028/2016)

Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning

Motion (2016:77) av Kristina Lutz och Johan Nilsson (båda M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2016:77) av Kristina Lutz och Johan Nilsson (båda M) om att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Kristina Lutz och Johan Nilsson (båda M) framhåller i en motion till kommunfullmäktige osäkerheten i att skolor och förskolor idag har tillfälliga bygglov. De föreslår att kommunfullmäktige ska uppdra åt stadsbyggnadsnämnden och utbildningsnämnden att ta fram en handlingsplan för hur man ska komma tillrätta med detta samt föreslår att stadsbyggnadsnämnden ska påbörja arbetet med att ta fram nya detaljplaner för berörda förskole- och skolbyggnader.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd samt Stockholms Stadshus AB.

Stockholms Stadshus AB har i sin tur vidareremitterat motionen till Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Stadsledningskontoret menar att stadens arbete för att säkra förskolornas och skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättningar är tillfredsställande. Arbetet inom SAMS (Samordnad grundskolplanering i Stockholm) resulterar bland annat i utbildningsförvaltningens lokalförsörjningsplan och SISAB:s områdesplaner, som stäms av ett flertal gånger per år och där de tillfälliga byggloven identifieras. Lokaler med tidsbegränsade lov tas med i arbetet i syfte att avveckla dessa till förmån för permanenta lokaler.

Stadsbyggnadsnämnden lyfter fram att det inom SAMS pågår ett förvaltningsövergripande arbete där en del i planeringen är att hantera tidsbegränsade bygglov och ersätta dessa med en permanent lösning.

Utbildningsnämnden anser att det redan idag finns ett strukturerat arbete kring tidsbegränsade bygglov inom ramen för det reguljära arbetet och SAMS. På utbildningsförvaltningen pågår dessutom ett arbete med att skapa en samordningsfunktion kring tillfälliga lokaler.

Kungsholmens stadsdelsnämnd menar att det är viktigt att SISAB tillsammans med utbildningsnämnden tar fram långsiktiga riktlinjer för en tryggad lokaltillgång av förskolor.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd lyfter fram att exploateringskontoret kontinuerligt kontaktar förvaltningen för att ta reda på vilka behov av förskolor m.m. som en markanvisning väntas medföra, vilket innebär att förvaltningens intressen tas till vara på ett tidigt stadium och då uppstår inget behov av tillfälliga bygglov.

Älvsjö stadsdelsnämnd anser att det är en angelägen fråga att få förlängda bygglov då stadsdelsområdet har en befolkningsprognos som visar på ett behov av ytterligare cirka 10 förskoleavdelningar fram till år 2025.

Stockholms Stadshus AB anser att SAMS nu har en arbetsform som säkerställer stadens kommande behov av grundskolor fram till år 2040. I samband med de förslag som tas fram för utbyggnad av befintliga skolor säkerställs det att lokaler med tidsbegränsade lov tas med i arbetet i syfte att avvecklas till förmån för permanenta lokaler.

Mina synpunkter

Stockholm växer kraftigt och behovet av att såväl bygga ut befintliga förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som att bygga nya är omfattande. Efter 2016 års rekordstora investeringar i skollokaler gör majoriteten även i budgeten 2017 rejäla satsningar i detta område. Vi tar en aktiv roll för att se till

att staden klarar av att ta emot stora årskullar och hitta väl fungerande lokallösningar i hela staden. Vi åstadkommer mer än en fördubbling, från 1,1 miljarder kronor år 2014, till 2,3 miljarder år 2017 när det gäller investeringar i stadens förskolor och skolor.

Det finns idag en strukturerad samverkan mellan bland andra SISAB, utbildningsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret kring lokalförsörjningen för Stockholms skolor: SAMS (Samordnad grundskolplanering i Stockholm). I detta arbete ingår också att komma tillrätta med lokaler som idag har tillfälliga bygglov.

SAMS-arbetet konkretiseras i både utbildningsförvaltningens lokalförsörjningsplan och SISAB:s områdesplaner. I dessa planer har utbildningsförvaltningen och SISAB identifierat de tillfälliga loven och tillsammans stäms dessa planer av ett antal gånger per år. Utöver det arbetar utbildningsförvaltningen just nu med att utveckla en samordnande funktion för tillfälliga lokaler.

Samtidigt är det så att ett visst antal tillfälliga bygglov alltid måste finnas för att täcka upp händelser såsom evakuering inför planerad ombyggnation, vattenskador eller bränder eller andra händelser som inte kan förutses. SISAB har planer för avveckling av flertalet lokaler med tidsbegränsade bygglov, men ett visst antal behövs också för att täcka upp för tillfälliga behov och oförutsedda händelser. Motionärerna föreslår att stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att påbörja detaljplaner för alla förskole- och skolbyggnader som idag har tillfälligt bygglov. Det kan dock i flera fall vara så att en förskola med ett tillfälligt bygglov är just tillfällig, t.ex. i avvaktan på att en permanent förskola ska stå färdig. Att ta fram detaljplaner är både en kostsam och tidskrävande process som inte bör påbörjas utifrån en generell regel.

Stadsbyggnadsnämnden genomförde under år 2015 en utredning där det framkom att det vid tillfället totalt fanns 720 förskolor och skolor med tillfälliga bygglov. Av dessa bedömdes 311 stycken kräva en insats. Dessa bygglov analyserades utifrån längden på bygglovet och vilken åtgärd som behövde göras. I 265 fall räckte med att verksamheten återigen sökte bygglov. Antingen återigen om ett tillfälligt bygglov eller ett permanent bygglov i de fall detaljplanen tillåter detta. I 46 fall krävs en planändring för att verksamheten ska kunna fortsätta. För att minska risken att verksamhetsutövare inte vidtar åtgärder i tid informerades berörda verksamhetsutövare om möjligheterna att söka permanenta bygglov, förlängning av det tidsbegränsade bygglovet eller planändringar, beroende på vad som bedömts vara nödvändigt i respektive fall. Staden har alltså i

huvudsak en god bild över vilka tillfälliga verksamheter som finns och vilka åtgärder som krävs.

Den bild som motionärerna målar upp av en akut situation stämmer inte med verkligheten. Under mandatperioden har det etablerats välfungerande sätt att hantera stadens lokalförsörjning. Inom staden finns kontinuerlig samverkan för att identifiera och, i de fall det behövs, åtgärda tillfälliga bygglov. Motionärerna föreslår således att riktlinjer och handlingsplaner ska tas fram för att få igång ett arbete som redan sker. Motionärernas andra förslag om att inleda omfattande och tidkrävande detaljplaneprocesser för samtliga tillfälliga bygglov för skolor och förskolor, vore de facto resursslöseri.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:77) av Kristina Lutz och Johan Nilsson (båda M) om att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättningar bifalls.
2. Därutöver anfördes följande

Behovet av nya för- och grundskolelokaler är skriande, vilket också bekräftas av förvaltningens svar på motionen. För att Stockholms stad ska klara av att hantera en växande befolkning och fler förskolebarn behöver vi också tillgodose behovet av lokaler för förskole- och grundskoleverksamheterna. Enligt prognoser från Sweco så väntas antalet barn i förskoleålder öka med 15 procent fram till 2024 vilket ställer krav på en kraftig utbyggnad av antalet lokaler. Redan idag är situationen pressad på många ställen vilket också förvaltningens konstaterar i sitt tjänsteutlåtande, och vi måste ta tillvara de lokaler som redan finns. Att bygga pedagogiska lokaler på tillfälliga bygglov är kortsiktigt och konsekvenserna av det får vi hantera nu. Sedan lagen ändrades för några år sedan är det inte längre möjligt att förlänga ett tillfälligt bygglov mer än 5+5 år, därefter måste byggnaden avvecklas. Konsekvenserna blir att verksamheter tvingas stänga och barnen byta förskola. I bästa fall går det att lösa en ny placering, i värsta fall står flera barn utan förskoleplats.

Stockholm behöver en långsiktighet i förskoleplaneringen och därför behöver berörda bolag och nämnden få i uppdrag att ta fram en långsiktig plan. Parallellt med det arbetet måste vi samtidigt försöka hitta en framkomlig väg för att hantera alla de

tillfälliga bygglov som finns för skolor och förskolor, såväl i Älvsjö som i resten av staden, och det måste vi göra nu. Därför bör utbildningsnämnden, SISAB samt stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att ta fram tidsplan för när detta ska åtgärdas samt omgående påbörja detaljplanearbete för de byggnader som inom kort riskerar att behöva rivas.

Avslutningsvis är den oinsikt som borgarrådet uppvisar i sina synpunkter anmärkningsvärd. Det är för oss uppenbart att Socialdemokraterna inte har kontroll över situation, och inte heller viljan, att se nödvändigheten av konkreta åtgärder.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:77) av Kristina Lutz och Johan Nilsson (båda M) om att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 15 februari 2017

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Olle Burell

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottnér (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Kristina Lutz och Johan Nilsson (båda M) framhåller i en motion till kommunfullmäktige osäkerheten i att skolor och förskolor idag har tillfälliga bygglov. De föreslår att kommunfullmäktige ska uppdra åt stadsbyggnadsnämnden och utbildningsnämnden att ta fram en handlingsplan för hur man ska komma tillrätta med detta samt föreslår att stadsbyggnadsnämnden ska påbörja arbetet med att ta fram nya detaljplaner för berörda förskole- och skolbyggnader.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd samt Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har i sin tur vidareremitterat motionen till Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret	6
Stadsbyggnadsnämnden	7
Utbildningsnämnden	9
Kungsholmens stadsdelsnämnd	10
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	11
Älvsjö stadsdelsnämnd	11
Stockholms Stadshus AB (SISAB)	12

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 november 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad växer kraftigt och att långsiktigt tillgodose det ökande behovet av platser inom förskola, grundskola och gymnasieskola är högt prioriterat i staden. Att alla barn och ungdomar i staden har tillgång till väl fungerande förskolor och skolor är en grundläggande förutsättning för att alla barn i Stockholm ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor, vilket är ett av kommunfullmäktige beslutat mål för

verksamhetsområdet.

Genom arbetsgruppen SAMS (Samordnad skolplanering i Stockholm) pågår ett förvaltningsövergripande arbete med att ta fram lägen för kommande skolor. Arbetet leds av en styrgrupp med representanter från utbildningsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnder samt Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) med avdelningschefen för stadsledningskontorets stadsutvecklingsavdelning som ordförande. En arbetsgrupp med representanter från samma berörda nämnder leder det operativa SAMS-arbetet, som syftar till att säkerställa tillgången till skollokaler i den långsiktiga stadsplaneringen. Samverkan konkretiseras i utbildningsnämndens lokalförsörjningsplan och i SISABs områdesplaner, som stäms av ett flertal gånger per år och där de tillfälliga byggloven identifieras. Arbetet med såväl förskole- som skolplanering är behovsbaserat och sker utifrån befolknings- och elevantalsprognoser, och i kombination med SISABs områdesplaner ger detta en grund för samverkan kring lokalplaneringen utifrån såväl barn- och elevunderlag som underhållsbehov. I samband med de förslag som tas fram för utbyggnad av befintliga skolor och förskolor så säkerställs det att lokaler med tidsbegränsade lov tas med i arbetet i syfte att avveckla dessa till förmån för permanenta lokaler.

Utgångspunkten i planeringen är att stadens förskole- och skolverksamheter i huvudsak ska bedrivas i permanenta lokaler. En viss andel tillfälliga lokaler, bland annat för tillfälliga behov och oförutsedda händelser, är dock nödvändigt för att kunna säkerställa tillgången till förskole- och skollokaler.

Mot bakgrund av detta anser stadsledningskontoret att stadens arbete för att säkra förskolornas och skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättningar är tillfredsställande.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motion (2016:77) om att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 8 december 2016 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 november 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Tidsbegränsade bygglov

Företeelsen med tidsbegränsade bygglov finns inte bara i Stockholm. Det är dessutom inte ovanligt att det uppstår problem med tillämpningen, delvis på grund av lagstiftning och praxis som ändrats flera gånger. De senaste ändringarna i praxis har inneburit starkare krav på att redovisa att behovet är tillfälligt på den aktuella platsen. Den skärpta tillämpningen har försvårat för kommunerna att klara viktiga lokal- och bostadsbehov.

För närvarande går det att få tidsbegränsat bygglov för sammanlagt 15 år (10+5). Det är upp till sökanden att bevaka när tidsgränsen går ut och då söka nytt bygglov eller begära en planändring om förutsättningar finns för det. Det finns inget lagkrav på tillsyn av tidsbegränsade ärenden och kontoret ingriper endast när det kommer till kontorets kännedom att ett lov gått ut. Det görs till exempel genom anmälan från allmänheten och då har kontoret skyldighet att kräva rättelse. Om en byggnad stått utan giltigt bygglov i mer än 10 år preskriberas ärendet och rättelse kan inte ske. Eftersom byggnaden saknar bygglov kan inte några ändringsåtgärder som kräver bygglov göras.

Lokalbehov i stadens grundskolor

I utbildningsförvaltningens lokalförsörjningsplan 2017 – 2019 framgår att antalet grundskoleelever kommer att öka med 50 procent eller 40 000 elever fram till år 2040. Behovet av nya skolplatser har bedömts till 35 000 fram till år 2040 och för närvarande pågår planering/finns beslut om ytterligare ca 11 000 nya elevplatser i grundskolan. Genom arbetsgruppen SAMS (Samordnad skolplanering i Stockholm) pågår ett förvaltningsövergripande arbete med att ta fram lägen för kommande skolor. I den planeringen ingår också att hantera tidsbegränsade bygglov och ersätta dessa med en permanent lösning.

Omfattning av problemet

Stadsbyggnadskontoret delar uppfattningen att en situation med många tidsbegränsade bygglov för skollokaler är problematisk.

Från år 2000 finns nära 5 500 ärenden med tidsbegränsade lov. Förutom skolor och förskolor är kiosker en åtgärd som ofta har tidsbegränsade lov.

Det är utbildningsförvaltningen som svarar för de kommunala grundskolorna och stadsdelsnämnderna som svarar för förskolor. SISAB är det kommunala bolag som bygger, äger och förvaltar merparten av stadens skolor. De har ett nära samarbete med utbildningsförvaltningen och träffar också stadsbyggnadskontoret regelbundet. För privata verksamheter och stadsdelsnämnderna finns ingen gemensam aktör utan där är det varje verksamhetsutövare som har ansvaret.

Det är svårt att exakt uppskatta hur många skolor och förskolor som med citat från motionen ”lever på lånad tid”. Enligt uppgift från SISAB och utbildningsförvaltningen identifieras de tillfälliga loven i utbildningsförvaltningens lokalförsörjningsplan och SISAB gör detsamma i sin områdesplan. Planerna stäms av ett par gånger per år.

Tidigare utredning om tidsbegränsade bygglov

Under ett par år från 2011 gjordes en satsning på att gå igenom alla tidsbegränsade lov. Arbetet var mycket resurskrävande. En lägesredovisning av åtgärdsbehov för

skolor och förskolor med tidsbegränsade bygglov godkändes i stadsbyggnadsnämnden 2015-06-11. I redovisningen redogjordes för den utredning som kontoret hade arbetat med och som syftade till att klarlägga i princip de problem som framgår av föreliggande motion. Utredningen resulterade i att nytt bygglov söktes för en mängd ärenden och 14 planärenden påbörjades. Av dessa ärenden har 11 också slutförts.

Kontoret anser inte att det är motiverat att lägga betydande resurser på att påminna om att tiden för tidsbegränsade lov håller på att gå ut. Ett sådant förfarande skulle förmodligen leda till krav på uppföljning. I bästa fall kan en sådant förebyggande arbete förhindra senare tillsynsärenden. Stadsbyggnadskontorets sammantagna bedömning är att ansvaret för tidsbegränsade lov måste ligga på verksamhetsutövaren, men att kontoret så långt som möjligt är berett att utveckla samarbetet med de aktörer som önskar det.

Planarbete

Ett vanligt skäl till att permanent bygglov inte kan medges är att åtgärden strider mot detaljplanen. Om det finns förutsättningar att ge åtgärden planstöd kan en planändring göras. I vissa ärenden står åtgärden att ändra planen inte i proportion till den aktuella åtgärden. Problemet är störst i innerstaden där planer med förbud mot gårdsbebyggelse gör en rad åtgärder planstridiga.

En annan diskuterad planåtgärd är att i nya planer som innehåller skolor införa en bestämmelse som ger möjlighet att bevilja tidsbegränsade bygglov på mark som annars inte får bebyggas.

Fortsatt arbete

I motionen föreslås att stadsbyggnadsnämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur man kan komma tillrätta med förskolor och skolor som idag har tillfälliga bygglov. Vidare är det verksamhetens ansvar att söka om ny detaljplan för förskole- och skolbyggnader som idag har tillfälliga bygglov.

Stadsbyggnadskontoret har redan idag ett samarbete med utbildningsförvaltningen och SISAB om bygglov för skolor och förskolor. Kontoret anser inte att det behövs någon specifik handlingsplan utan föreslår att kontoren fortsätter att utveckla samarbetet. I det arbetet ingår att i förekommande fall, där det finns förutsättningar, påbörja planarbete för att ge ett permanent bygglov. För att ett planarbete ska påbörjas krävs dock en ansökan om planändring.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna kontorets utlåtande som svar på remissen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Cecilia Brinck (M) och tjänstgörande ersättarna Sigrid

Rydell Johnson (L) och John Kåberg (C), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen anser att det redan idag finns en strukturerad samverkan med SISAB och stadsbyggnadskontoret kring lokalförsörjningen för Stockholms skolor. I detta arbete ingår hantering av tidsbegränsade bygglov. Samverkan konkretiseras i förvaltningens lokalförsörjningsplan och SISAB:s områdesplaner, som stäms av ett antal gånger per år. Dessutom förs samtal med stadsbyggnadskontoret kring bygglovsfrågor, även om det idag inte finns något specifikt forum för tidsbegränsade bygglov.

Förvaltningen arbetar dessutom för närvarande med att skapa en samordnande funktion för tillfälliga lokaler inom avdelningen för ekonomi och styrning. Frågan om tidsbegränsade bygglov kommer också att hanteras inom ramen för SAMS. SAMS syftar till att säkerställa tillgången till skollokaler i den långsiktiga stadsplaneringen, med utgångspunkten att stadens skolverksamhet i huvudsak ska bedrivas i permanenta lokaler. En viss andel tillfälliga lokaler, bland annat för evakueringar och tillfälliga etableringar vid nybyggnation, är dock nödvändigt för att kunna säkerställa tillgången till skollokaler.

Samtidigt ställer förvaltningen sig positiv till förslag om enklare och mer flexibla byggrätter; även om tillfälliga lokaler är en nödvändighet är alltså utgångspunkten att verksamheten i huvudsak ska bedrivas i permanenta lokaler. En förenklad bygglovsprocess vore positiv i detta avseende.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen, samt att beslutet justeras omedelbart.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2016 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Henrik Sjölander m.fl. (alla M) och Maria Johansson m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 november 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att frågan om tillfälliga bygglov tas upp och att stadsbyggnadsnämnden och utbildningsnämnden får i uppdrag att ta fram en

handlingsplan för hur frågan ska behandlas.

Det är också viktigt att SISAB tillsammans med utbildningsnämnden tar fram långsiktiga riktlinjer för en tryggad lokaltillgång av förskolor.

Förvaltningen är däremot tveksam till förslaget att stadsbyggnadsnämnden ska få i uppdrag att påbörja detaljplaner för alla förskole- och skolbyggnader som idag har tillfälligt byggnadslov. Det kan i flera fall vara så att en förskola med ett tillfälligt bygglov är just tillfällig, t.ex. i avvaktan på att en permanent förskola ska stå färdig. Att ta fram detaljplaner är både en kostsam och tidskrävande process som inte bör påbörjas generellt.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2016 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 december 2016 har i huvudsak följande lydelse.

I Rinkeby-Kista stadsdelsnämndsområde har omfattningen av tillfälliga bygglov för förskolor, som stadsdelsnämnden ansvarar för, varit ytterst begränsad. I samband med att exploateringskontoret bereder ärenden om markanvisningar för bostäder brukar kontoret kontakta förvaltningen för att ta reda på vilka behov av förskolor m.m. som markanvisningen väntas medföra. Det innebär att förvaltningens intressen tas till vara på ett tidigt stadium, och då uppstår inget behov av tillfälliga bygglov.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 november 2016 att överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Torbjörn Erbe m.fl. (alla M) och Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Älvsjö stadsdelsnämnd har åtta förskolor med tillfälliga bygglov. Två av dessa förskolor kommer att ersättas med nybyggda förskolor.

De tillfälliga byggloven för fem förskolepaviljonger, motsvarande sex avdelningar, går ut 2015-2018. Förvaltningen har begärt att SISAB ansöker om förlängning av

byggloven för dessa paviljonger. Det är i skrivande stund oklart om byggloven kan förlängas.

Förvaltningen anser att det är en angelägen fråga att få byggloven förlängda då stadsdelsområdet har en befolkningsprognos som visar på ett behov av ytterligare cirka 10 förskoleavdelningar fram till 2025.

Förvaltningen föreslår därmed att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 7 december 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Skolfastigheter i Stockholm AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholm växer och det ställs stora krav på samordning i staden för att möta den väntade elevantalsutvecklingen. SISAB ingår sedan en tid i SAMS (Samordnad skolplanering i Stockholm) tillsammans med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen under ledning av stadsledningskontoret. SISAB anser att arbetet som bedrivs inom gruppen nu har en arbetsform som säkerställer stadens kommande behov av grundskolor fram till 2040. I samband med de förslag som tas fram för utbyggnad av befintliga skolor säkerställs det att lokaler med tidsbegränsade lov tas med i arbetet i syfte att avvecklas till förmån för permanenta lokaler.

SISAB har ett flertal lokaler med tidsbegränsade lov, men för det stora flertalet finns en plan för avveckling. Utbildningsförvaltningen har identifierat de tillfälliga loven i sin lokalförsörjningsplan och SISAB har gjort detsamma i sin områdesplan och tillsammans stäms dessa planer av ett antal gånger per år. Gällande stadsdelsförvaltningarna ser samarbetet lite olika ut. Vissa beställer tillfälliga lokaler helt utan SISAB:s inblandning och andra via SISAB.

SISAB anser att ett visst antal tillfälliga lov alltid måste finnas för att täcka upp händelser såsom evakuering inför planerad ombyggnation, vattenskador eller bränder eller andra händelser som inte kan förutses.

Sammantaget anser SISAB att samarbetet med såväl utbildningsförvaltningen som stadsbyggnadskontoret är gott och att det finns planer som beskriver arbetet med att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättningar (*bilaga 1*).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen anser att det är en angeläget att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättningar och bedömer att det en finns en tillfredställande planering för de lokaler som innehas med tillfälliga bygglov. Tillfälliga bygglov kan lösas med nya detaljplaner där tillfälliga bygglov medges att bli permanenta, eller att lokaler ersätts med permanenta lösningar i enlighet med befintliga eller nya detaljplaner.

Lokaler kan också avvecklas när de uppfyllt behov som varit tillfälliga.

I kommunfullmäktiges budget för 2017 framgår att stadsbyggnadsnämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin i sin prioritering av detaljplaner och säkerställa att lösningar väljs ur ett driftekonomiskt perspektiv tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser. I enlighet med stadsbyggnadsnämndens uppdrag i budget pågår inom SAMS där SISAB, stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, idrottnämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder ingår. I arbetet säkerställs bl.a. att skolor kommer in i tidigt i planeringen för nya detaljplaner, så att ändamålsenliga lokaliseringar kan erhållas till rimliga kostnader.

I arbetet med SAMS ingår också att komma tillrätta med lokaler som idag har tillfälliga bygglov. SISAB har planer för avveckling av flertalet lokaler med tidsbegränsade bygglov, men anser att ett visst antal behövs för att täcka upp för tillfälliga behov och oförutsedda händelser, som ombyggnationer eller vattenskador. I samband med att nya områden byggs ut, kan byggnader med tidsbegränsade bygglov också vara billigare än att tidigt etablera stora lokaler utan tillräcklig beläggning. SISAB anser att arbetet som bedrivs inom gruppen nu har en arbetsform som säkerställer stadens kommande behov av grundskolor fram till 2040. Mot bakgrund av det ovan anförda anser koncernledningen att stadens arbete med att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättningar är tillfredställande. I övrigt för kompletterande synpunkter kring skolplaneringen hänvisas till SISAB:s remissvar.

Vad gäller hantering av förskoleutbyggnaden ligger ansvaret sedan lång tid tillbaka på respektive stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämnderna fastställer lokalförsörjningsplaner och tar i arbetet hjälp av bl.a. befolkningsprognoser för att säkerställa att också tillfälliga lokaler successivt ersätts. Det sker även ett samarbete mellan stadsdelsnämnderna och exploateringsnämnden; att i exploateringsavtalen säkra permanenta lösningar avseende förskolor i nya bostadsområden. Koncernledningen kan utifrån detta inte se annat än att hanteringen av förskolorna är tillfredställande och har inget ytterligare att anföra kring dessa planeringsförutsättningar.

Reservationer m.m.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (alla M) enligt följande.

Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att tillstyrka motionen, samt att därutöver anföra följande:

Behovet av nya för- och grundskolelokaler är skriande, vilket också bekräftas av förvaltningens svar på motionen. För att Stockholms stad ska klara av att hantera en växande befolkning och fler förskolebarn behöver vi också tillgodose behovet av lokaler för förskole- och grundskoleverksamheterna. Enligt prognoser från Sweco så väntas antalet barn i förskoleålder öka med 15 procent fram till 2024 vilket ställer krav på en kraftig utbyggnad av antalet lokaler. Redan idag är situationen pressad på många ställen vilket också förvaltningens konstaterar i sitt tjänsteutlåtande, och vi måste ta tillvara de lokaler som redan finns. Att bygga pedagogiska lokaler på tillfälliga bygglov är kortsiktigt och konsekvenserna av det får vi hantera nu. Sedan lagen ändrades för några år sedan är det inte längre möjligt att förlänga ett tillfälligt bygglov mer än 5+5 år, därefter måste byggnaden avvecklas. Konsekvenserna blir att verksamheter tvingas stänga och barnen byta förskola. I bästa fall går det att lösa en ny placering, i värsta fall står flera barn utan förskoleplats.

Stockholm behöver en långsiktighet i förskoleplaneringen och därför behöver berörda bolag och nämnden få i uppdrag att ta fram en långsiktig plan. Parallellt med det arbetet måste vi samtidigt försöka hitta en framkomlig väg för att hantera alla de tillfälliga bygglov som finns för skolor och förskolor, såväl i Älvsjö som i resten av staden, och det måste vi göra nu. Därför bör utbildningsnämnden, SISAB samt stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att ta fram tidsplan för när detta ska åtgärdas samt omgående påbörja detaljplanearbete för de byggnader som inom kort riskerar att behöva rivras.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (alla M) och tjänstgörande ersättarna Sigrid Rydell Johnson (L) och John Kåberg (C) enligt följande.

att tillstyrka motionen.

att därutöver anföra:

Behovet av nya för- och grundskolelokaler är skriande, vilket också bekräftas av förvaltningens svar på motionen. För att Stockholms stad ska klara av att hantera en växande befolkning och fler förskolebarn behöver vi också tillgodose behovet av lokaler för förskole- och grundskoleverksamheterna. Enligt prognoser från Sweco

väntas antalet barn i förskoleålder öka med 15 procent fram till 2024 vilket ställer krav på en kraftig utbyggnad av antalet lokaler. Redan idag är situationen pressad på många ställen vilket också förvaltningens konstaterar i sitt tjänsteutlåtande, och vi måste ta tillvara de lokaler som redan finns. Att bygga pedagogiska lokaler på tillfälliga bygglov är kortsiktigt och konsekvenserna av det får vi hantera nu. Sedan lagen ändrades för några år sedan är det inte längre möjligt att förlänga ett tillfälligt bygglov mer än 5+5 år, därefter måste byggnaden avvecklas. Konsekvenserna blir att verksamheter tvingas stänga och barnen byta förskola. I bästa fall går det att lösa en ny placering, i värsta fall står flera barn undan förskoleplats.

Stockholm behöver en långsiktighet i förskoleplaneringen och därför behöver berörda bolag och nämnden få i uppdrag att ta fram en långsiktig plan. Parallellt med det arbetet måste vi samtidigt försöka hitta en framkomlig väg för att hantera alla de tillfälliga bygglov som finns för skolor och förskolor, såväl i Älvsjö som i resten av staden, och det måste vi göra nu. Därför bör utbildningsnämnden, SISAB samt stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att ta fram tidsplan för när detta ska åtgärdas samt omgående påbörja detaljplanearbete för de byggnader som inom kort riskerar att behöva rivas.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Henrik Sjölander m.fl. (alla M) och Maria Johansson m.fl. (alla L) enligt följande.

Att tillstyrka motionen, samt

Att därutöver anföras följande.

Behovet av nya för- och grundskolelokaler är skriande, vilket också bekräftas av förvaltningens svar. För att Stockholms stad ska klara av att hantera en växande befolkning och fler förskolebarn behöver vi också tillgodose behovet av lokaler för förskole- och grundskoleverksamheterna.

Enligt prognoser från Sweco så väntas antalet barn i förskoleålder öka med 15 procent fram till 2024 vilket ställer krav på en kraftig utbyggnad av antalet lokaler. Redan idag är situationen pressad på många ställen, t.ex. Stora Essingen, vilket också förvaltningen konstaterar i sitt tjänsteutlåtande, och vi måste ta tillvara de lokaler som redan finns. Att bygga pedagogiska lokaler på tillfälliga bygglov är kortsiktigt och konsekvenserna av det får vi hantera nu.

Sedan lagen ändrades för några år sedan är det inte längre möjligt att förlänga ett tillfälligt bygglov mer än 5+5 år, därefter måste byggnaden avvecklas. Konsekvenserna blir att verksamheter tvingas stänga och barnen byta förskola. I bästa fall går det att lösa en ny placering, i värsta fall står flera barn undan förskoleplats.

Stockholm behöver en långsiktighet i förskoleplaneringen och därför behöver berörda bolag och nämnden få i uppdrag att ta fram en långsiktig plan. Parallellt med det arbetet måste vi samtidigt försöka hitta en framkomlig väg för att hantera alla de tillfälliga bygglov som finns för skolor och förskolor, såväl inom stadsdelen som i

resten av staden, och det måste vi göra nu. Därför bör utbildningsnämnden, SISAB samt stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att ta fram tidsplan för när detta ska åtgärdas samt omgående påbörja detaljplanearbete för de byggnader som inom kort riskerar att behöva rivas.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Torbjörn Erbe m.fl. (alla M) och Evy Kjellberg (C) enligt följande.

- Nämnden beslutar tillstyrka motionen.

Förvaltningen skriver att det är angeläget att få de tillfälliga byggloven förlängda, men har inte fått något svar huruvida detta är möjligt eller inte. Det är precis detta som är den oro som lyfts fram i motionen, dvs. att verksamheterna inte har erforderlig information om framtiden för att kunna utöva sin verksamhet.

Mot bakgrund av ovanstående är det angeläget att, som motionen föreslår, kommunfullmäktige uppdrar åt berörda nämnder att ta fram handlingsplaner för förskolor och skolor med tillfälliga bygglov, att påbörja arbetet med nya detaljplaner för dessa och ta fram riktlinjer hur verksamheten ska säkras framöver.